دکتر فرشته امینی، معاون بالینی دانشکده پرستاری و مامایی علوم پزشکی تهران:

عشق کافی نیست، پرستار باید مسلط به مهارت و دانش روز باشد

حرفه پرستاری برای آنهایی که عشق به خدمت دارند می‌تواند مسیری رضایت‌بخش و معنادار باشد. از طرفی این شغل فرصتی برای خدمت به دیگران و تأثیرگذار بر زندگی بیماران است. اما چالش‌های خاص خود را دارد. ساعات طولانی کار، فشار روانی ناشی از مسئولیت‌های سنگین و مواجهه با شرایط بحرانی، بخشی از واقعیت‌های این حرفه است که باید هر فرد قبل از انتخاب درباره آنها بداند و بیاموزد. دکتر فرشته امینی، عضو هیئت آموزشی گروه داخلی جراحی و معاون بالینی دانشکده پرستاری و مامایی علوم پزشکی تهران است. او ۳۰ سال از سال‌های عمرش را به عنوان پرستار و سرپرستار در بیمارستان شریعتی، با عنوان سوپروایزر در بیمارستان اطفال و بیمارستان مهر در خدمت بیماران و همراهان گذرانده است و اکنون به عنوان مدرس گروه پرستاری داخلی، جراحی دانشکده پرستاری مامایی علوم پزشکی تهران و در کنار دیگر اساتید به عنوان معاون بالینی دانشکده پرستاری و مامایی علوم پزشکی تهران مشغول به خدمت است. به گفته وی، شغل پرستاری فرصت بسیار خوبی برای خدمت و پیشرفت است. اما نیاز به یادگیری مداوم و به روز نگهداشتن مهارت‌ها دارد و هر جوانی که می‌خواهد این شغل را انتخاب کند باید با در آن حرفه مشغول به کار است باید به آن توجه کند. چرا که علم پزشکی و تکنولوژی به سرعت در حال تغییر است. علاوه بر مهارت‌های علمی، تقویت مهارت‌های نرم مانند همدلی و کار تیمی هم ضروری است. همچنین مراقبت از خود و مدیریت استرس نیز برای موفقیت در این حرفه اهمیت دارد. چرا که پرستاری تأثیر مثبت بر زندگی بیمار دارد، ولی باید هم‌ارها با رضایت فردی و معنوی باشد. متن زیر ماحصل گفت‌وگو با وی است که می‌خوانید.

دکتر فرشته امینی، معاون بالینی دانشکده پرستاری علوم پزشکی تهران

این شغل نه تنها فرصتی برای خدمت به دیگران است، بلکه مسیری پویا با فرصت‌های یادگیری و پیشرفت بسیار زیاد فراهم می‌کند. اگر جوانان با این هدف شغل پرستاری را انتخاب می‌کنند، باید به یادگیری و به روز نگهداشتن مهارت‌ها و دانش خود اهمیت دهند، زیرا برای این شغل فقط عشق و علاقه کافی نیست

با تشکر از وقتی که در اختیار ما گذاشتید، برای آشنایی بیشتر با حرفه پرستاری بفرمایید پرستاران چه نقشی در نظام سلامت دارند و چگونه می‌توانند به بهبود کیفیت خدمات درمانی کمک کنند؟

پرستاران نقش کلیدی در نظام سلامت دارند و می‌توانند به طرق مختلف به بهبود کیفیت خدمات درمانی کمک کنند. پرستاران با مراقبت‌های روزانه از بیماران، سلامت آنها را پایش کرده و به بیماران و خانواده‌های شان در زمینه‌های مختلف بهداشتی آموزش می‌دهند که می‌تواند به بهبود آگاهی و مدیریت بیماری کمک کند. آنها بار ارتباطی بین پزشکان و بیماران هستند و می‌توانند در هماهنگی و بهبود روند درمان مؤثر باشند. همچنین با مشارکت در پروژه‌های تحقیقاتی و ارائه نظرات در مورد پروتکل‌های درمانی می‌توانند به پیشرفت‌های علمی و بهبود کیفیت خدمات کمک کنند. در مواقع اضطراری، پرستاران توانایی مدیریت شرایط بحرانی را دارند و می‌توانند به سریع‌ترین شکل ممکن به بیماران کمک کنند. حمایت عاطفی از بیماران و خانواده‌های شان نیز یکی دیگر از نقش‌های کلیدی پرستاران است. آنها با ایجاد فضای امن و حمایت‌گر، فشار روانی ناشی از مسئولیت‌های سنگین و مواجهه با شرایط بحرانی، بخشی از واقعیت‌های این حرفه است که باید هر فرد قبل از انتخاب درباره آنها بداند و بیاموزد. دکتر فرشته امینی، عضو هیئت آموزشی گروه داخلی جراحی و معاون بالینی دانشکده پرستاری و مامایی علوم پزشکی تهران است. او ۳۰ سال از سال‌های عمرش را به عنوان پرستار و سرپرستار در بیمارستان شریعتی، با عنوان سوپروایزر در بیمارستان اطفال و بیمارستان مهر در خدمت بیماران و همراهان گذرانده است و اکنون به عنوان مدرس گروه پرستاری داخلی، جراحی دانشکده پرستاری مامایی علوم پزشکی تهران و در کنار دیگر اساتید به عنوان معاون بالینی دانشکده پرستاری و مامایی علوم پزشکی تهران مشغول به خدمت است. به گفته وی، شغل پرستاری فرصت بسیار خوبی برای خدمت و پیشرفت است. اما نیاز به یادگیری مداوم و به روز نگهداشتن مهارت‌ها دارد و هر جوانی که می‌خواهد این شغل را انتخاب کند باید با در آن حرفه مشغول به کار است باید به آن توجه کند. چرا که علم پزشکی و تکنولوژی به سرعت در حال تغییر است. علاوه بر مهارت‌های علمی، تقویت مهارت‌های نرم مانند همدلی و کار تیمی هم ضروری است. همچنین مراقبت از خود و مدیریت استرس نیز برای موفقیت در این حرفه اهمیت دارد. چرا که پرستاری تأثیر مثبت بر زندگی بیمار دارد، ولی باید هم‌ارها با رضایت فردی و معنوی باشد. متن زیر ماحصل گفت‌وگو با وی است که می‌خوانید.

چه پیام و توصیه‌ای برای جوانان علاقه‌مند به ورود حرفه پرستاری دارید؟

این شغل نه تنها فرصتی برای خدمت به دیگران است، بلکه مسیری پویا با فرصت‌های یادگیری و پیشرفت بسیار زیاد فراهم می‌کند. اگر جوانان با این هدف شغل پرستاری را انتخاب می‌کنند، باید به یادگیری و به‌روز نگهداشتن مهارت‌ها و دانش خود اهمیت دهند، زیرا علم پزشکی به سرعت در حال تغییر است. در کنار مهارت‌های سخت، مهارت‌های نرم همچون مهارت‌های ارتباطی، همدلی و کار تیمی از ضروریات این حرفه است که باید تقویت شود. باید در دوره‌های کارآموزی و تجربیات بالینی شرکت کنند تا با محیط کار و چالش‌های آن آشنا شوند. مراقبت از خود و مدیریت استرس به جوانان کمک می‌کند تا در این حرفه موفق‌تر باشند و بهتر به بیماران خدمت کنند. این حرفه می‌تواند به جوانان علاقه‌مند فرصت‌های بی‌نظیری برای تأثیرگذاری بر زندگی افراد و پیشرفت علمی بدهد و همین خدمت به مردم علاوه بر جلب رضایت خداوند، سبب رضایت فردی در زندگی و کار آنها شود.

اگر می‌توانستید یک روز را به عنوان یک بیمار در بیمارستان بگذرانید، چه چیزی را بیشتر از همه دوست داشتید تجربه کنید؟

همانند دیگر بیماران، دیدن پرستاران و کادر پزشکی که چگونه به بیماران نزدیک می‌شوند و با آنها ارتباط برقرار می‌کنند و چگونه چگونه احساس امنیت و راحتی را برای بیمار فراهم می‌کنند را از همه بیشتر دوست داشتم. در مورد آموزش‌هایی که به بیماران می‌دهند و اینکه چگونه اطلاعات را به طور مؤثر منتقل می‌کنند و همین طور مشاهده همکاری تیم‌های پزشکی و پرستاری در ارائه بهترین مراقبت ممکن به بیماران بسیار برایم جذاب بود.

چه چیزی شما را در این مسیر تحت تأثیر قرار می‌دهد؟

لبخند یک بیمار و رفتار حاکی از رضایت آنها می‌تواند تأثیر بسیار زیادی در یک پرستار داشته باشد. احساس اینکه می‌توانیم در زندگی دیگران تغییری مثبت ایجاد کنیم، همچنین ارتباط نزدیک با بیماران و خانواده‌های آنها و مشاهده آرامید به درمان از جمله عوامل مؤثر در عشق به پرستاری است.

بهترین خاطره‌ای که از همکاری با پرستاران داشته و دارید، چیست؟

بهترین خاطره‌ام زمانی بود که در بخش آی‌سی‌یو به جراحی اعصاب، یک پروژه تیمی برای بهبود مراقبت از یک بیمار بارتار که به دلیل سرد درد و لبتلا به آبوریسم مغزی بستری شده بود، را انجام می‌دادیم. مهارت و همدلی، ایده‌های خلاقانه برای ارتقای کیفیت خدمات به مادر و جنین، همچنین همکاری با تیم پزشکی باعث شد تغییرات مثبتی در روند درمان ایجاد شود که البته از این تجربه‌ها می‌توان برای بهبود روند بیماران زایمان داشت. دیدن صحنه‌ای که بیمار بهبود یافته و با پای خودش از بخش خارج می‌شود منجر به ادامه عشق به رشته پرستاری شد.

در یک روز شلوغ کاری، چه کارهایی انجام می‌دهید تا روحیه خود را بالا نگه دارید؟

هر از گاهی چند دقیقه به خودم استراحت می‌دهم تا دوباره انرژی بگیرم چون خدمت‌رسانی باید همراه با انرژی بالا باشد. برای تمرکز بیشتر در انجام کارهای پرستاری، صحبت با همکاران و تبادل نظرات می‌تواند به من کمک کند و موجب تقویت حس همکاری می‌شود. گوش دادن به پادکست‌های مورد علاقه کمک می‌کند تا از فشار کار برای کم کنم و به خدمت‌رسانی ادامه دهم.

روز پرستار برای شما چه معنایی دارد و بهترین تبریک را از یک پرستار چیست؟

این روز فرصتی برای قدردانی از زحمات و فداکاری‌های پرستاران است و بهترین تقدیر از یک پرستار می‌تواند شامل قدردانی کلامی، یک متن تشکر آمیز یا حتی برگزاری مراسمی به منظور شناسایی تلاش‌های شان باشد. برای همه پرستاران کشورم آرزوی سلامتی و موفقیت دارم.

امروز میلاد پرستار نهضت کربلا
و روز قدردانی از مدافعان سلامت است

ایران، سرزمین فداکارترین پرستاران

حسین گل‌محمدی

جهان غرب هر چند ۱۲ ماه می روز تولد فلورانس نایتینگل پرستار انگلیسی و بنیانگذار پرستاری مدرن را به عنوان روز جهانی پرستار نامگذاری کرده است، اما ۱۴ قرن پیش در حماسی ترین واقعه تقابل حق و باطل، اسطوره پرستاری خلقت در معنای کامل اخلاقی و انسانی آن، اوج ایثار و فداکاری را در تاریخ بشریت ثبت و ماندگار کرد. حضرت زینب(س) بزرگ بانوی کربلا، تمامیت پرستاری را در ابعاد معنوی، مفهومی و رفتاری متجلی کرد و در سایه پیروی از چنین الگو و اسوه بزرگی، شاهد تربیت فداکارترین پرستاران جهان در فرازهای تاریخی ایران اسلامی بوده و هستیم. تأسی به حضرت زینب(س) در عرصه پرستاری در هشت سال دفاع مقدس به بالاترین غنای خود رسید و تکرار زیبا و غرورانگیز آن را در ایام کرونا نیز در کشورمان شاهد بودیم. بر این اساس، پرستاری در سرزمین ایران فقط یک شغل و صنف نیست، بلکه یک فرهنگ متعالی، حاوی عمیق‌ترین مضامین دینی، انسانی و اخلاقی است. پرستاری از زرنده زخمی در جنگ، پرستاری از جانباز در آسایشگاه، پرستاری از بیمار کرونایی در بیمارستان، پرستاری از محرومان بیمار در اردوهای جهادی، پرستاری از سالمندان در خانه، پرستاری از کودکان و... همه و همه، ما را به یک واقعیت شگرف می‌رساند که «همه ما پرستاریم» و پرستاری زینب‌گونه در رگ و ریشه مردم ما درونی شده است. از این منظر، در تقویم ملی کشورمان، پنجم جمادی‌الاول، سالروز ولادت پرستاری هم‌تای نهضت کربلا، زینب کبری(س) به شایستگی روز پرستار نامگذاری شده است تا رسم قدردانی از مدافعان سلامت را به خوبی بجا آوریم. مبارک باد بانوی صبر و شکیبایی و روز پرستار مبارک باد!

چرا پرستاری که آمد تا کرونا برود!

فاطمه فغند؛ پرستاری که آمد تا کرونا برود!

امید ابزار حرفه‌ای پرستاران است

فاطمه فغند حین کار در بیمارستان

مهم‌تر از قرص، آمپول و درمان، ارتباط با بیمار است، گاهی یک ارتباط کلامی، چشمی یا لمس کردن به بیمار حس امنیت می‌دهد و این حس امنیت است که انسان‌ها را امیدوار می‌کند، اما جای این قضیه بین پرستاران کمرنگ است، چون واقعاً آنقدر کار زیاد است که حتی وقت نمی‌شود پرستاران زمان کار با خانواده خود حتی بر حسب ضرورت حرف بزنند

چرا همواره سطح توقعات مردم و پرستاران همخوانی ندارد؟

اگر ادعاها در هر جایی از زاویه دید یکدیگر به موفقیت نگاه کنند و خود را جای یکدیگر بگذارند، مشکلات کمتر می‌شود. پرستاران و تمام کسانی که در بیمارستان کار می‌کنند، باسخگو هستند و مسئولیت دارند اما کاش مردم باور داشته باشند پرستارها هم انسان هستند، ممکن است خسته شوند، اشتباه کنند. پس همه باید صبور باشیم و به یکدیگر انسانی نگاه کنیم. اینگونه توقعات متعادل خواهد شد.

آیا پرستاری مسلوی فداکاری است؟ آیا پرستاری برای افراد مختلف در نگاه شما تقاوتی دارد اینکه فردی جوان باشد یا سالخورده؟

برای خدمت به نژاد و ظاهر و سن و وضعیت مالی کسی نگاه نمی‌کنیم. فداکاری به شدت وسعت دارد و به نظرم باید از درون آدم‌ها باشد. پرستارها این روحیه را داشتند که حتا آنها را انتخاب کرده تا وارد این عرصه شوند. زمانی که انسانی به ما پرستارها و کادر درمان مراجعه می‌کند و حال خوبی ندارد یا نیاز به درمان و کمک دارد اصلا به نژاد و ظاهر و سن و وضعیت مالی او نگاه نمی‌کنیم. فقط می‌خواهیم کمکش کنیم که حالش خوب شود. حتی حاضریم به فردی که دشمن‌مان است کمک کنیم چون یک انسان است و حرمت حق انسان بالاست.

یا نالمید کنید؟

نالمید هرگز، یعنی حداقل تا وقتی این لباس پرستاری تنم بوده هرگز، اما امید کب ابزار حرفه‌ای پرستارهاست. نه پرستاران، همه آدم‌ها با یک جمله و یا چند کلمه حرف و همدلی می‌توانند حال یکدیگر را عوض کنند.

مردم چگونه می‌توانند به پرستاران در مسیر موفقیت شغلی و ارتقای جایگاه پرستاری کمک کنند؟

مردم که خیلی خوبند شاید برای خود ما هم که در یک لباس هستیم پیش آمده باشد در جایی غیر از محل کار خودمان و در بیمارستان دیگر، از رفتار هم دچار خودمان ناراحت شده باشیم و فضاوتش کنیم که چرا بداخلاق است یا چیزی شبیه این کلمات، اما اعتقاد دارم که اگر همه در هر شرایطی کمی به هم حق و فرصت بدهیم و از زاویه دید هم به داستان‌ها و وقایع نگاه کنیم کمی منصفانه‌تر خواهیم بود. من معتقدم هر کس در هر جایگاهی که است اگر وظیفه خود را به خوبی انجام دهد تا بی‌نیاز از یاد آوری دیگران باشد، خیلی جلو خواهیم افتاد. از طرف مقابل من هم آبدارچی هستم بتوانم خوب و قشنگ چایی بریزم و از شغلم لذت ببرم، فارغ از اینکه در آمدم با جایگاهم را دوست دارم یا نه، حس بهتری خواهیم داشت به هم‌اینجای‌های خودم می‌گویم تازه‌ای که شرایط ایده‌آل تری برای وضعیت کاری خودتان بسازید خواهشاً از حرفه‌ای که دارید و فرصتی که خدا برای کمک به بنده گذاشتن به ما داده است، سعی کنید لذت ببرید. به مردم هم می‌گویم لطفاً همدیگر را درک کنیم. در دست است جان عزیزانتان را به ما سپردید ولی ما هم قطعاً عامل بیماری و مشکلات شما نیودیم. ما هم انسان هستیم و برای اجرای وظیفه خود به اعتماد و صبر شما احتیاج داریم.

گلایه و درد دلی اگر با مردم و بیماران دارید بفرمایید. شاید هر کدام از ما روزی بیمار شویم و شما پرستار ما باشید. انتظارات شما از مردم و خانواده‌ها که عزیزانشان را به دست شما می‌سپارند چیست؟

من شغلم را برای تمام دعاهای خیر ببرین و پیرمردهایی که نمیه‌های نت را نه قبلم برایم ده‌ما می‌کنند، برای تمام لبخندهای رضایت، شب نشین حال آدم‌ها و برای به زندگی برگرداندن آدم‌ها البته به کمک کنار تیمی درمان دوست دارم.

حرفی خاطره در این گفت‌وگو خالی است.

خاطره‌ها فراوانند اما همه، تجربه‌های زیادی داشتیم که خیلی امید به خود ما داده است و سر با نگاه‌مان داشته و البته بعضی‌ها هم سردمان کرده‌اند.

و سخن پایانی؟

ایمدوارم مسئولان کشور برای حل اول‌های کشورمان پرستاران، معلمان و افرادی که نیوشتش لطفه به کشور و آینده ایران دارد می‌کنند، بیشتر ارزش قائل شوند و این قشر اولویت نظام سلامت باشند. از زمان چرخه معیوب پرستار بخاطرای که حومه‌اند و بسیار کلافه و خانواده‌های ناراحت حذف خواهند شد.

مهم‌تر از قرص، آمپول و درمان، ارتباط با بیمار است، گاهی یک ارتباط کلامی، چشمی یا لمس کردن به بیمار حس امنیت می‌دهد و این حس امنیت است که انسان‌ها را امیدوار می‌کند، اما جای این قضیه بین پرستارها کمرنگ است، چون واقعاً آنقدر کار زیاد است که حتی وقت نمی‌شود پرستاران زمان کار با خانواده خود حتی بر حسب ضرورت حرف بزنند

آیا پرستاری مسلوی فداکاری است؟ آیا پرستاری برای افراد مختلف در نگاه شما تقاوتی دارد اینکه فردی جوان باشد یا سالخورده؟

برای خدمت به نژاد و ظاهر و سن و وضعیت مالی کسی نگاه نمی‌کنیم. فداکاری به شدت وسعت دارد و به نظرم باید از درون آدم‌ها باشد. پرستارها این روحیه را داشتند که حتا آنها را انتخاب کرده تا وارد این عرصه شوند. زمانی که انسانی به ما پرستارها و کادر درمان مراجعه می‌کند و حال خوبی ندارد یا نیاز به درمان و کمک دارد اصلا به نژاد و ظاهر و سن و وضعیت مالی او نگاه نمی‌کنیم. فقط می‌خواهیم کمکش کنیم که حالش خوب شود. حتی حاضریم به فردی که دشمن‌مان است کمک کنیم چون یک انسان است و حرمت حق انسان بالاست.

تا به حال پیش آمده است به کسی امید دهید؟

گاهی یک ارتباط کلامی، چشمی یا لمس کردن به بیمار است، گاهی یک ارتباط کلامی، چشمی یا لمس کردن به بیمار حس امنیت می‌دهد و این حس امنیت است که انسان‌ها را امیدوار می‌کند، اما حب جای این قضیه بین پرستارها کمرنگ است، چون واقعاً آنقدر کار زیاد است که حتی وقت نمی‌شود پرستاران در زمان کار با خانواده خود حتی بر حسب ضرورت حرف بزنند. اگر شعار پرستاران به بیماران متعادل باشد پرستاران ما فرصت دارند با بیمار و همراهان‌مان گپی بزنند و اطلاعاتی بدهند که به آنها کمک کند.

چه میزان عشق و ایثار در شغل پرستاری اهمیت دارد؟

عشق و ایثار دو مقوله‌ای است که از درون جوشش می‌گیرد و شرط داشتن آن قلب عاشق است، اما برای استمرار این روحیه عشق و ایثار کمک عوامل بیرونی و محیطی مؤثر است؛ مثل حمایت‌های خانواده و اشتراک حق‌مان با همراهان‌مان. شغل پرستاری زیاد است چون با انسان‌ها سر و کار داریم که مانیش‌ها گاهی به منفعل به خانواده‌ای هستند، پس یک خانواده در کنار بیماری فرد می‌شوند و اگر عشق و ایثار نباشد حال ندارخواهد شد.

رفتار درست پرستار چگونه می‌تواند بر بیمار اثر مثبت بگذارد؟

مهم‌تر از قرص، آمپول و درمان، ارتباط با بیمار است.

زینب(س) و موقعیت شناختی پرستار بودن

نسیم کاهبرده*

دین اسلام به عنوان مجموعه تعالیم و دستورالعمل‌های الهی که متضمن سعادت دنیوی و اخروی مسلمانان است در مورد جامعه اسلامی هم تأکیدات فراوانی دارد، چراکه افراد در عرصه اجتماعی به رشد و تعالی کامل دست می‌یابند. ایران به عنوان جامعه‌ای شیعی که به وسیله انقلاب اسلامی سال ۵۷ داعیه حکومت اسلامی را داشته است تلاش نموده تا قوانین حاکم بر جامعه را بر مبنای اصول اسلامی بنیان نهد و به موازات آن از طریق سیاستگذاری‌های فرهنگی با معرفی سیره پیامبر(ص)، امامان معصوم و اهل بیت(ع) آحاد مردم را به سمت انتخاب سبک زندگی امیل اسلامی سوق دهد. طی دهه‌های گذشته نامگذاری‌های نماد بین از حضرات معصومین و اهل بیت(ع) یکی از شیوه‌های تبلیغ و ارائه الگو به جامعه بوده است. روز پرستار از جمله این نامگذاری‌هاست که مصادف با میلاد حضرت زینب (س) و با هدف بزرگداشت و معرفی مقام این بانوی برجسته اسلام به عنوان الگویی از خودگذشتگی و صبور و پایداری یک انسان متعالی است.

فلسفه نامگذاری روز پرستار

این نوع نامگذاری برای موقعیت اجتماعی «پرستار بودن» به نوعی بیانگر نگاه غیر مادی و الهیاتی به موضوع است که اهمیت آن را به عنوان یک شغل و منبع درآمد در درجه دوم قرار می‌دهد. نگاهی به فرمایش‌ی امام خمینی درباره جایگاه و ارزش پرستار این واقعیت را تأیید می‌کند. ایشان فرمودند: «متوجه باشید که این شغل را به جهات مادی آلوده نکنید که هم کار کرده باشید و هم اجر نبرده باشید.» (سید روح‌الله موسوی خمینی، صحیفه امام، ج ۱۲، ص ۲۸۵)

به عبارتی می‌توان گفت هدف از چنین نامگذاری تلاش جامعه دینی برای رسیدن به وضعیتی است که بیشترین انتظار از یک پرستار مسلمان شیعه محقق شود؛ پرستاری که با شخصیت حضرت زینب آشنا شده است و از قدرت و سلامت روحی، دیگرخواهی، صبر و پایداری ایشان در دل مصائب عاشورا و اسارت با خبر است (و این به چنین خصایل انسانی ارزشمند را که لازمه کار خود می‌بیند مدام با تأسی به چنین الگویی، درونی می‌سازد. دیگرخواهی متناسب با رشد و تعالی انسان و سلامت روح و روان اوست. انسان‌های سلامت و متعالی علاوه بر ابعادهای روحی روانی خود به ابعاد اطراف خود نیز توجه دارند، از این رو در دوره‌های دیگران آنها را مأنأز و وادار به حرکت می‌کند تا جایی که برای کمک به دیگران حتی خود را به رنج می‌افکنند. این ویژگی انسانی در میان زنان به دلیل عواطف و احساسات پررنگ‌تر، نمود بیشتری دارد و زمانی که منتکی به اعتقاد و باور و ایمان قلبی باشد در وجود او تثبیت می‌شود. در مورد حضرت زینب(س) دو عامل مذکور همدیگر را تقویت کرده‌اند و از این روست که تاریخ شاهد حضور زنی اسطوره‌ای است که در مصافی کلام‌ورداله، خشن و تلبرلر با اتکا به ایمانی مستحکم و اعتقادی راسخ، پرستار کودکان، زخمی‌ها و بیماران کاروان اسرا می‌شود. «حضرت زینب فقط این نبود که برامرض را از دست داده بود یا دو فرزندش را همه عزیزان و اصحاب، این حرف‌ها هم که شاید اهمیتش کمتر از آن نباشد که در میان آن همه دشمن باید با سنگین اداره و حراست خیمه‌گاه شکست خورده متفرق شده را به عهده گیرد؛ حتی امام سجاد را هم باید اداره کند.» (سید علی خامنه‌ای استان ۲۵۰ ساله، ص ۱۶۵)

نه اینکه او فرد انسان بوده است و احساسات نداشته و در اوج مصیبت‌های عاشورا قلبش به درد نیامده؛ اری همه اینها هست، اما ایمان، دیگرخواهی، احساس مسئولیت در حمایت و محافظت از دیگرانی که ضعیف‌تر هستند و از همه مهم‌تر رسالت بزرگ رساندن پیام نهضت خونین امام حسین(ع) که بر عهده گرفته مانع می‌شود که دچار ضعف شد.

موقعیت‌هایی برای زینب‌گونه بودن

اگر چه برای افراد عادی جزیره چنین موقعیت‌های صعب و دشواری محتمل نیست و این آزمون‌های دشوار مخصوص اولیا و برگزیدگان الهی است اما مشیه این حالات روحی و روانی بالاخره در یک مقطع از زندگی برای همه ما اتفاق می‌افتد؛ مقطعی که با وجود اینکه غم و درد و سختی، به واسطه احساس مسئولیتی نسبت به دیگری باید خود را رسانه که دارید؛ این دیگری شاید پدر، مادر، فرزند، خواهر، برادر، دوست و... باشد که از ما شرایط بغرنج‌تری را تجربه می‌کند و ما باید پرستار او باشیم! با اصلا همین پرستاری که مسئول تعدادی بیمار بد حال است و ما اینکه در زندگی شخصی مشکلات خاص خود را دارد باید تلاش دیگرخواهانه و ایثارگرایانه‌ای برای کاستن رنج بیمارانش - که اکنون به او نیازمند هستند - به خرج دهد و اینجا همان نقطه مشترک انسانی است که لازمه پرستار بودن است و برای رسیدن به این نقطه شناختی و معرفتی است که نیازمند الگو و راهنمایی چون حضرت زینب(س) هستیم.

مأسفانه واقعیت‌های موجود نشان‌دهنده فاصله دور بسیاری از پرستاران جامعه ما از چنین الگو و تیپ ایده‌آل شخصیتی است. شواهد و قرائن (انبوه شکایات و نارضایتی بیماران) بسیاری نشان می‌دهد طیفی از پرستاران ما به رغم اینکه در جامعه‌ای شیعی مانند ایران زیست نموده‌اند به لحاظ پایبندی به موازین اخلاقی حرفه پرستاری نه تنها مسیر زینب گونه شدن را در پیش نگرفته‌اند که برعکس نوعی نگرش اومانیستی و رویه‌ای عاقبت‌طلبانه و مادی را بر گزیده‌اند و به بهانه کار سخت و دستمزدهای پایین از وظایف انسانی خود در قبال بیماران شانه خالی می‌کنند. نکته قابل توجه اینکه، در جوامع غربی اگر چه قوانین دینی حاکم نیست اما قوانین نظارتی محکم و حساب شده‌ای وجود دارد که الزام آور هستند، بنابراین پرستار در چنین سیستمی حتی اگر باور دینی و اخلاقی هم نداشته باشد به واسطه بازدارندگی قوانین نمی‌تواند در مورد بیماران سهل انگاری داشته باشد. اگر چه قوانین به تنهایی نمی‌توانند فرار از معلم به اخلاقی بودن کنند اما تا حد قابل توجهی مانع از بی‌اخلاقی‌ها و ظلم اجتماعی نسبت به افراد بیمار، معلول، سالمند و هر فردی که به لحاظ جسمی و روحی ضعیف است می‌شوند.

با این اوصاف شاید عدای مدعی شوند که الگوهای مذکور، - تاریخی یا سخگوی نیاز جامعه امروز ما نیستند که باید آنها را به مرور تجربه‌های موفق حوزه پرستاران در دوران دفاع مقدس و باز زمانی شیوع کرونا از جاده دادا، مقاطع بحرانی و حساسی که با شکوه‌ترین صحنه‌های انسانی ایثارگرانه رقم خورد.

بنابراین اینجا مسئله ما تاکنار آمدی الگوهای دینی - تاریخی نیست، بلکه در واقع نخست با عدم توفیق در استخراج منابع شناختی مورد نیاز جامعه از دل دین و بعد، عدم توانایی در تدوین قوانین دینی قابل اجرا روبه‌رو بودیم.

*جامعه‌شناس تشیع و پژوهشگر اسلامی

پرستاری که مسئول تعدادی بیمار بدحال است و با اینکه در زندگی شخصی مشکلات خاص خود را دارد باید تلاش دیگرخواهانه و ایثارگرایانه‌ای برای کاستن رنج بیمارانش- که اکنون به او نیازمند هستند- به خرج دهد و اینجا همان نقطه مشترک انسانی است که لازمه پرستار بودن است و برای رسیدن به این نقطه شناختی و معرفتی است که نیازمند الگو و راهنمایی چون حضرت زینب (س) هستیم

واگویه‌های مدافعان سلامت و آنچه می‌خواهند

پرستاران در کشاکش مطالبات پزشکان و بیماران

پرستاری حرفه‌ای است که شخص شاغل در آن باید متعهد، باوجدان و دارای مهارت ارتباطی بالایی باشد. باید با عشق و فداکاری نه تنها به درمان جسم بیماران، بلکه با دلسوزی به روح و روان بیماران هم آرامش دهد. در واقع فشار و استرس همیشگی از سوی پزشک، بیمار و همراهان بیمار به پرستار وارد می‌شود و او باید بتواند باسخگوی همه آنان باشد و با سعه‌صدر این وضعیت را تحمل کند. به همین دلیل روز پرستار به یکی از بیمارستان‌های سطح شهر رفتیم تا با چند نفر از افرادی که در خط مقدم مراقبت از سلامت بیماران قرار دارند، گفت‌وگویی داشته باشیم. همان‌هایی که نه تنها در شرایط بحرانی و سخت، بلکه در لحظات حساس زندگی بیماران، نقش بسیار مهمی دارند.

پرستاران در کشاکش بیماران و پزشکان

با راهنمایی مدیر روابط عمومی بیمارستان ابتدا به دیدن سوپروایزر بیمارستان رفتم. پیشاپیش روز پرستار را تبریک گفتم و از او خواستم خلاصه‌ای درباره خوب و بد شغل پرستاری بگوید. تلفن و سوالاتم به پی همکاران خیلی فرصت صحبت نمی‌داد. حرف‌هایش را خلاصه کرد و گفت: «پرستاران اولین افرادی هستند که با بیماران و خانواده‌های آنها ارتباط برقرار می‌کنند. به همین خاطر زمانی که از خدمات ناراضی هستند به پرستاران فشار می‌آورند و شاید هر توقعی را از آنها داشته باشند. این نشن‌ها می‌تواند بر روحیه آنها تأثیر بگذارد. گاهی انتظارات بالای پزشکان هم باعث می‌شود تحت فشار قرار بگیرند. این موارد می‌تواند منجر به ایجاد تنش در محیط کار شود. بنابراین می‌طلبد به این قشر آسیب‌پذیر از سوی همه عوامل مرتبط به خصوص خانواده‌هایی که همراه بیمارشان به بیمارستان می‌آیند، پزشکان، کادر بیمارستان و دست‌اندرکاران و مسئولان در همه زمینه‌های رفاهی توجه بیشتری شود.»

مزایا و معایب پرستاری خانگی

از او درباره پرستار خانگی سؤال کردم و از محسنات و معایب آن گفت: «پرستار خانگی نسبت به کار پرستاری در بیمارستان محسناتی دارد، از جمله اینکه دهم‌وقت و انرژی پرستار وقف یک نفر می‌شود. خسن دیگر آلودگی کمتر خانه نسبت به بیمارستان است که پرستار از انواع ویروس‌ها و میکروب‌ها همچنین از آسیب بسیاری از مواد شیمیایی دور می‌ماند. هرچند پرستار خانگی در بعضی موارد شاید در گیر توقعات خانواده قرار بگیرد اما مانند پرستاران بیمارستان در استرس رفلیت با همکاران و تنش با بعضی پزشکان قرار ندارد. بیمار یک پرستار خانگی به دلیل قرار گرفتن در محیط خانه آرامش بیشتری دارد که این می‌تواند به خدمات‌رسانی پرستار کمک زیادی کند. اما معایبی دارد از جمله امنیت شغلی، بیمه و اینکه فرد جایگزینی را برای رفته به مرخصی ندارد. اشکال دیگری که می‌توان به پرستاری در خانه گرفت، آن است که امکانات و تجهیزات بیمارستان در خانه نیست و شاید کار سخت و پرعیب به نظر بیاید.»

سختی‌هایی که با رضایت بیمار آسان می‌شود

به بخش آی‌سی‌یو رفتم. آقای حیدری یکی از پرستاران این بخش بود که در شروع صحبت‌هایش ابتدا به چالش‌های جسمی و روحی این حرفه اشاره کرد و گفت: «گاهی توقع بالای بیماران و همراهان آنها فشار زیادی به ما وارد می‌کند. فرسایش این شغل و دشواری در برقراری تعادل بین زندگی شخصی و کار زیاد است و توان بالایی می‌طلبد، اما همه این چالش‌ها با لبخند و آرامش یک بیمار برایم آسان می‌شود.»

تنها به رشته پرستاری فکر می‌کردم

خانم رستمی هم از همکاران او که در همان بخش آی‌سی‌یو بود، گفت: «از دوره نوجوانی برای انجام هر کار و کمکی داوطلب بودم. همین روحیه باعث شد تنها به رشته پرستاری فکر کنم. مثل خیلی از جوان‌ها به این فکر نمی‌کردم که رشته‌ای انتخاب کنم تا در آمد بالایی داشته باشد. از خودم راضی هستم و وجدانم راحت است که بیماری از من نرنجیده است. معتقدم پرستاری فرصتی برای کمک به افرادی است که در شرایط بحرانی به یاری نیاز دارند و همیشه از خدا کمک خواستم و اوست که همیشه مرا یاری کرده.»

همیشه در معرض بیماری هستیم

آقای راسخ پرستار بخش عفونی بیمارستان بود که تازه چند ماه از فارغ‌التحصیلی‌اش می‌گذشت. او گفت: «یک پرستار خوب باید دارای تعهد، وجدان کاری، اخلاق حرفه‌ای و مهارت در برقراری ارتباط با بیماران باشد. امروزه فناوری‌های روز حرف زیادی دارند، بنابراین پرستاران باید به دانش روز و کسب مهارت‌ها توجه کنند، چرا که در آینده‌ای نه چندان دور از ضروریات این حرفه می‌شود. اگر بخواهم از مشکلات حرف بزنم باید به تهدید سلامت جسمی و روحی پرستاران اشاره کنم. در معرض قرار گرفتن جسم آنها در برابر بیماری‌های مسری و موادشیمیایی خطرناک می‌تواند تهدید بزرگی باشد. این تهدیدات هر روز و هر سال همراه آنهاست، اما نمونه بسیار بارز آن در دوران کرونا بود که توانست جان خیلی از آنها را بگیرد.»

او به حقوق بیشتر پرستاران هم اشاراتی داشت و گفت: «یکی از بزرگ‌ترین چالش‌های پرستاران، حقوق پایین و نداشتن تناسب بین حجم کار و دستمزد دریافتی است. این موضوع گاهی باعث ایجاد بی‌انگیزگی و نارضایتی در بین پرستاران می‌شود که انتظار می‌رود این چالش‌ها حل شود.»

کار در بخش سی‌سی‌یو واقعا سخت است

مهر ایمن هم در بخش سی‌سی‌یو بیمارستان مشغول ک